

מראי מקומות- מנחות מ"ה

שעזרא ובוני בית שני לקחו בבנין שבנו קצת מדוגמת בנין יחזקאל שעתיד להיות לעתיד לבוא. וכן אי' במס' מדות, דבבית שני לקחו קצת מדוגמת נבואת יחזקאל, וקצת מדוגמת בית ראשון. וכן אפשר דבקרבות לקחו מקצת ממה שנכתבו ביחזקאל שיהי' הובא לעתיד לבא, אבל לא היתה הקרבתם ממש כמו נבואת יחזקאל. ומה שהקריבו למילואים, היינו כמו שהקריב משה במילואים, ומה דאי' בגמ' דמילואים הקריבו בימי עזרא, היינו לומר דאותו פר שניבא עליו יחזקאל, י"ל דהיינו פר מילואים של הבית שלישי, דהא מצינו דלא רק בימי משה עשו מילואים, אלא דגם בימי עזרא עשו כן.

(ה) **מילואים הקריבו בימי עזרא- אי' בחי' הגריז' דלכאו' זה תלוי אם קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולעתיד לבוא או לא, דאי קדושה ראשונה קידשה לעתיד לבא, א"כ מקריבין אע"פ שאין בית, וא"כ אין צריך מילואים בימי עזרא, אלא דהק' לשי' הרמב"ם, דפסק דקדושה ראשונה קידשה לעתיד לבא, וגם הביא הא דהקריבו מילואים בבית שני, אלמא דלא תלוי זה בזה.**

(ו) **וכל נבלה וטרפה... לא יאכלו הכהנים, כהנים הוא דלא יאכלו, וכי- הק' בחי' הרשב"א וגם בחי' הגריז', למה לא קשיא להו על קרא דכתי' בתורה, נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה, דמשמע דבבני אהרן קאי. וביארו דשם מיירי לענין טומאת בית הבליעה, ורק כהנים הוזהרו על הטומאה, משא"כ כאן דלא מיירי אלא באכילה, וזה שייך לכל.**

(ז) **תשתרי נמי נבילה וטרפה, קמ"ל- פי' החשק שלמה הה"א של הגמ', דהיינו דבמליקה אי' ב' איסורים, איסור נבלה ואיסור טריפה, דבתחלה כשחותך השדרה ומפרקת בלא רוב בשר, נעשה טריפה משום דחתך חוט השדרה, ואח"כ כשמולק הסימנין הוי נבלה, וא"כ ע"כ דב' האיסורים התירו לו, וא"כ ה"א דבחולין ג"כ מותרים לו, קמ"ל. וע"ע בהג' מהרש"ם דכ' דמעולם לא הי' כוונת הגמ' ש**

(א) **תנא מילי מילי קתני- כ' הקרן אורה (על המשנה) דה"ה דהוי מצי לפרש פרים וכבשים נמי כמו דפירש באילים, דהיינו דהפירם והכבשים דעצרת דכתי' בבמדבר אינן מעכבין הני דתו"כ, וכן להיפוך, ולפי זה יהי' הכל בגוונא חדא, ומה דלא פי' הגמ' הכי, היינו משום דא"כ לא מיירי מתני' אלא בעצרת, ומתני' סתמא קתני.**

(ב) **פרשה זו אליהו עתיד לדורשה- הק' החי' הרשב"א, למה יצטרך אליהו דוקא לפרשה, ולא יפרשה יחזקאל עצמו נבואתו, הרי כשיבא אליהו ומשיח, יהי' תחיית המתים, ויחזקאל גם הוא יחי'. ותי' דשמא אליהו יבא קודם תחיית המתים, ויפרשה קודם שיקום יחזקאל. ועוד פי' דאין הביאור כשיבא אליהו בזמן משיח, אלא כמו שהי' רגיל אליהו במתיבתא דרבי, וכמו כן י"ל שיהי' נמצא אליהו באיזה בית המדרש ויפרשה לנו, וכ' דכן משמע מרש"י.**

(ג) **אליהו עתיד לדורשה- והעיר השו"ת חת"ס (ליקוטי שו"ת בסוף חלק חו"מ, סי' צ"ח ד"ה אבל האמת) דהא אין משגיחין בבת קול (ותורה לא בשמים היא), ומחלק בב' אופנים שבא אליהו, אם בא בתורת מלאך, דהיינו כשבא למילה וכדו', הרי דינו כמלאך ואין משגיחין לדבריו להלכה. אבל כשבא מלובש בגוף, הרי דינו כבשר ודם, והרי הוא מגדולי חכמי ישראל, ושפיר יכולין לסמוך עליו לדינא, וא"כ יכולין לומר כן כאן ג"כ.**

(ד) **מילואים הקריבו בימי עזרא- פרש"י, דהך נבואה של יחזקאל הי' לגבי בית שני, דכי היכי דהקריבו מילואים בימי משה, כן הקריבו בימי עזרא פר למילואים בר"ח (וע' בחי' הגריז' דהעיר דלכאו' מה שהי' בר"ח אין מעלה או מוריד כלל, והניח בצ"ע). אבל בחי' הרשב"א אי' דלא היתה נבואת יחזקאל על הבית שני, שהרי נבואתו של הבית לא הי' נתקיים בבית שני, לא היתה הבית כמו סגנון נבואתו, וגם הקרבנות לא נעשו בבית שני כאותו סגנון שניבא. אלא הביאור הוא**

דכל החיוב הוא רק כשבאו לארץ, וכמו דרשת כי תבואו, וכן הי' בר' גרשום.

(י) **ובן ננס גמר יהיו יהיו- העיר הקרן אורה, למה** הי' ק' להגמ' סברת בן ננס, הרי שי' בן ננס מבואר במתני', דהא מצינו דכשהיו ישראל במדבר קרבו כבשים בלא לחם, וא"כ שפיר י"ל דהלחם אינם מעכבין הכבשים. והביא דכבר הרגישו תוס' בזה, וכ' דיהיו מתהיינה עדיף למילף, דהיינו טפי עדיף מדרשת יהיו מיהיו, אבל לכאור' זה לא מספיק, דהא כבר שמעי' לי' מהא דמדבר דהלחם אינו מעכב. וכ' דעכצ"ל דאין הכרח הוא ממה שעשו כן במדבר, דנהי דקרבו כבשים לבדן, היינו משום דהי' עדיין קודם שבא החיוב להביא לחם, אבל כשבאו לארץ ישראל, וחל החיוב להביא לחם, אפשר לומר דשפיר הוי הלחם מעכבין הכבשים, ולכן שפיר צריך לדרשה דיהיו יהיו.

(יא) **ור"ע, מי כתיב קדש יהיו לד' ולכהן, לד' לכהן כתיב- כ' החק נתן, דבן ננס, אע"ג דלא כתי' הכי, מ"מ דחיק קרא ומוקי לי' הכי משום טעמא דקאמר במתני'.**

לומר דה"א דכל נבילה וטריפה יהיו מותרים לכהנים, אלא דוקא ע"י מליקה, דחידש התורה דמליקתן הרי הוא שחיטתן כלפי כהנים, אף בחולין, קמ"ל.

(ח) **הלחם מעכבין את הכבשים, ואין הכבשים מעכבין את הלחם, דברי ר"ע, וכו'- ע' במנחת חינוך (ש"ז, י"ג) דהרמב"ם פסק כר"ע, והראב"ד פליג עליו ופסק כבן ננס. וע"ש שכ' להסתפק לדעת הרמב"ם, דהלחם מעכבין הכבשים ולא להיפוך. מהו הדין אם הי' להם רק לחם, ולא כבשים, והונפו הלחם כדינן, ואח"כ נשרפו או נאבדו, ושוב הזדמנו להם כבשים, אבל אין שייך להם לקנות עוד לחם, האם מקריבין הכבשים בכה"ג. מי אמרי' דכיון דהי' לחם, אף דלא הונפו על הכבשים ביחד, מ"מ שפיר דמי ויקריבו עתה הכבשים, או דלמא דמעכב הכבשים מה שאין לחם עכשיו להניף עם הכבשים, ולכן לא יהי' יכול להביא הכבשים. וכן כ' להסתפק בדעת הראב"ד, אם היו כבשים אבל לא לחם, והקריבו הכבשים כדינן, וכבר נאכלו החזה והשוק, ושוב נזדמן להם לחם, האם מניפים הלחם כיון דהי' כבשים מעיקרא, או דלמא אין מניפים הלחם בלא כבשים, והניח בצ"ע.**

(ט) **מלמד שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם- העיר בחי' הגרי"ז, בשלמא אי דרשי' מקרא דכי תבואו לארץ דרך לאחר ביאה חייבין בהקרבת שתי הלחם (וכמש"כ תוס' בתי' הראשון), א"כ שפיר י"ל דלא היו נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם. אבל אם הדרשה הוא ממה דכתי' ממושבותיכם (וכמש"כ תוס' בתי' השני), א"כ הא דלא הקריבו שתי הלחם במדבר היינו משום דלא הי' שייך להביא הלחם, משום דבעינן לחם מא"י, אבל לא משום דעדיין לא נתחייבו. וא"כ, לכאור' לא שייך למעוטי כבשים, וא"כ אף דלא הי' שייך להם להביא הלחם במדבר, מ"מ לכאור' היו צריכים להביא הכבשים, וא"כ לכאור' מבואר דסוגיין ס"ל דהדרשה למעט לחם במדבר הוא מקרא דכי תבואו. והביאו מהגרי"ד דצייד לומר דגם הדרשה דמושבותיכם אינו רק דין דצריך תבואת הארץ דוקא, אלא**